

OD AUTORA

K. STOŁYHWO.

Sprawozdanie ze stanu i działalności
pracowni antropologicznej Towarzystwa
Naukowego Warszawskiego za r. 1914.

(Comptes-Rendus du Laboratoire Antropologique de la
Société des Sciences de Varsovie).

WARSZAWA.
Druk K. Kowalewskiego, Piękna 15.

1915.

1000814037

14179
0026-93560
K. STOŁYHWO.

Sprawozdanie ze stanu i działalności
pracowni antropologicznej Towarzystwa
Naukowego Warszawskiego za r. 1914.

(Comptes-Bendus du Laboratoire Antropologique de la
Société des Sciences de Varsovie).

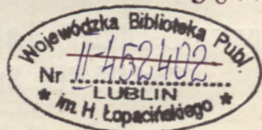

W A R S Z A W A.
Druk K. Kowalewskiego, Piękna 15.

1915.

5877c

061.22:572=903/904] (438) 7181

ODBITKA Z ROCZNIKA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO ROK VII, 1914 r.

Дозволено Военной Цензурой, г. Варшава 3 Апреля 1915 г.

J-84/02/40

Pracownia antropologiczna.

Pracownia Antropologiczna w—9-ym roku swego istnienia a 3-im od przyłączenia do T. N. W. rozwijała się dalej pomyślnie, pomimo zawieruchy wojennej panującej w kraju naszym i wynikających z tego powodu utrudnień i przeszkód.

Kierownikiem Pracowni Antropologicznej w okresie sprawozdawczym był p. Kazimierz Stołyhwo. Asystentami P. A. byli: w oddziale Antropologii morfologicznej: p.p. d-r Melanja Lipcówna i Regina Tyłplówna. W oddziale archeologicznym: p. Stefan Krukowski. Laborantką P. A. była p. Marya Stołyhwo. Nadto p. Julia Kosowska była pomocna przy układaniu katalogu rzeczowego księgozbioru Pracowni i w innych sprawach administracyjnych. Oprócz osób wyżej wymienionych w okresie sprawozdawczym pracowały w Pracowni Antropologicznej, lub też korzystały z jej urządzeń i księgozbioru osoby następujące: p.p. M. Chelińska, R. Jakimowicz, E. Kulesza, Dr. M. Lipska-Librachowa, Dr. S. Poniatowski, J. Poniatowska, ks. B. Rosiński, M. Rzewuska, L. Sawicki, M. Swiecimska, Dr. W. Szczawińska i K. Wachowski.

Razem więc w okresie sprawozdawczym pracowało w pracowni i korzystało z jej urządzeń, 18 osób.

Działalność naukowa Pracowni Antropologicznej w okresie sprawozdawczym była następująca:

1) Na posiedzeniu Wydziału III dn. 4 czerwca 1914 roku przedstawiona była przez kierownika pracowni rozprawa, Prof. Dr. Fabia Frassetty p. t. „Pochodzenie i rozwój kości czaszki u człowieka i ssaków wogóle”. Autor tej pracy, Dyrektor Instytutu Antropologicznego w Bolonii, nadesłał rękopis w języku francuskim. Tekst zaś polski opracowany został przez laborantkę Pracowni Antropologicznej p. Maryę Stołych w o pod kierunkiem p. K. Stołych w y.

2) Na posiedzeniu Wydziału III d. 7 maja 1914 r. przedstawiony był komunikat p. R. Jakimowicza p. t. „Materiał osteologiczny z cmentarzyska w Niewiadomej na Podlasiu”.

3) p. R. Jakimowicz studiował literaturę archeologiczną, dotyczącą czasów po Chrystusowych.

4) p. E. Kulesza rozpoczął gromadzenie materiałów do pracy p. t. „Charakterystyka antropologiczna ludności Księstwa Łowickiego”. Niestety z powodu wybuchu wojny badania te zostały przerwane, a narzędzia antropologiczne władza miejscowa w Łowiczu zatrzymała—do czasu wyjaśnienia sprawy. Po złożeniu wyjaśnień, udało się odzyskać niestety tylko parę instrumentów. Pozostałe zaś narzędzia, z użyczonych p. Kuleszy, zostały zagubione przez władzę łowicką — podczas ewakuacji przed najazdem pruskim.

5) Na posiedzeniu Wydziału II d. 30 stycznia 1914 r. przedstawiona była praca p. S. Krukowskiego p. t. „Nowy odpadek mikrolitu neolitycznego”.

6) Na posiedzeniu Wydziału II d. 12 czerwca 1914 r. przedstawiona była praca p. S. Krukowskiego p. t. „O rozkopaniu małych kurhanów”.

7) p. S. Krukowski zbadał pod względem archeologicznym pięć jaskiń w Potoku Złotym (pow. częstochowski) i jaskinię w Dupicach (pow. olkuski) oraz zdał sprawozdanie z tych badań w pracy p. t. „Badania jaskiń pasma krakowsko-wieluńskiego w r. 1914”. Praca ta została przedstawiona na posiedzeniu Wydziału II d. 23 października 1914 r.

8) p. S. Krukowski wykonał pracę p. t. „Noże tokarskie współczesne i rylce przedhistoryczne”.

9) p. S. Krukowski opracowywał temat p. t. „Obraz mikrolitu neolitycznego w Polsce”.

10) p. S. K r u k o w s k i opracowywał temat p. t. „O określaniu i klasyfikowaniu wyrobów krzemienych”.

11) p. S. K r u k o w s k i rozpoczął gromadzić i opracowywać materiały z otwartych stanowisk polskiego mikrolitu neolitycznego.

12) p. S. L e n c e w i e z wykonał pracę p. t. „Dalsze studia antropologiczne w pow. opoczyńskim”. (Ogłoszona drukiem w Pamiętniku Fizyograficznym T. XXII). Główne wyniki tych badań zostały ogłoszone w Sprawozdaniach z posiedzeń T. N. W. 1913 r.

13) Na posiedzeniu Wydziału III d. 12-go listopada 1914 r. przedstawiona została praca p. S. L e n c e w i c z a p. t. „Ludność gór kieleckich pod względem antropologicznym”.

14) Dr. M. L i p c ó w n a gromadziła materiały nowe do pracy p. t. „Badania antropologiczne nad noworodkami ludności polskiej”, oraz opracowywała materiały już zgromadzone uprzednio.

15) Dr. S. P o n i a t o w s k i opracowywał rozprawę p. t. „O niektórych waryacjach kości sklepienia czaszki ludności ziem polskich”.

16) Dr. S. P o n i a t o w s k i korzystał z biblioteki, instrumentarium Pracowni Antropologicznej i ciemni fotograficznej przy opracowywaniu rezultatów wyprawy naukowej do kraju Nadamurskiego, dokąd był wysłany w r. b. przez „Smithsonian Institution” w Waszyngtonie.

17) p. J. P o n i a t o w s k a pracowała nad rozprawą p. t. „Charakterystyka antropologiczna kości udowej ludności ziem polskich”.

18) ks. B. R o s i ń s k i pracował nad rozprawą p. t. „Badania antropologiczne nad żuchwami ludności ziem polskich”.

19) ks. B. R o s i ń s k i rozpoczął gromadzić materiały do badań nad przebiegiem listewek skórnych na kończynach pawiana.

20) p. M. R z e w u s k a opracowywała rzecz p. t. „Przyczynki do charakterystyki kości czołowej ludności ziem polskich”.

21) p. L. S a w i e k i studyował stanowiska mikrolitu polskiego.

22) p. K. Stołyhwo na posiedzeniu Wydziału II d. 26 lutego 1914 r. demonstrował przedmioty zgromadzone podczas badań swoich w jaskiniach przy ujściu Birusy do Jeniseju.

23) p. K. Stołyhwo na posiedzeniu Wydziału II d. 24 kwietnia 1914 r. przedstawił komunikat p. t. „W sprawie narodowości Dr. J. Majera, pierwszego profesora antropologii na Uniwersytecie Krakowskim”.

24) p. K. Stołyhwo na posiedzeniu Wydziału III d. 7 maja 1914 r. przedstawił komunikat p. t. „Nowy schemat do badań antropologiczno-morfologicznych w związku z układem naturalnym antropologii”.

25) p. K. Stołyhwo na posiedzeniu Wydziału II d. 29 maja 1914 r. przedstawił komunikat p. t. „Sprawozdanie z wycieczki antropologiczno-archeologicznej do Ordynacyi hr. Potockich na Wołyniu”.

26) p. K. Stołyhwo na posiedzeniu Wydziału II d. 12 czerwca 1914 r. demonstrował zbiór przedmiotów archeologicznych zgromadzonych w miejscowości Araucaria stanu Parana w Brazylii. Zbiór powyższy został nadesłany w darze do zbiorów Pracowni Antropologicznej przez ks. Józefa Anusza.

27) p. K. Stołyhwo określił ułamki kości z grobów ciepłopalnych neolitycznych w Łankiszkach pod Naczą (gub. wileńska) do pracy p. Wandalina Szukiewicza.

28) p. K. Stołyhwo opracowywał rzecz p. t. „Badania archeologiczne w jaskiniach i schroniskach skalnych w okolicy Birusy nad Jenisejem”. Inwentarz archeologiczny dotyczący tej pracy został opracowany łącznie przez p.p. S. Krukowskiego i K. Stołyhwę.

Materyał do tej pracy zgromadzony został podczas wyprawy K. Stołyhwy do Birusy oraz w dorzecze Abakanu dokonanej z ramienia „Smithsonian Institution” w Waszyngtonie w lipcu i sierpniu r. 1913-go.

29) W porze letniej p. K. Stołyhwo przy udziale p.p. ks. B. Rosińskiego i L. Sawickiego prowadził badania nad przedhistorycznym cmentarzyskiem kurhanowem na Hurbiszczu w Klementowicach (Ordynacya hr. Potockich na Wołyniu). Wybuch wojny spowodował przymusowe przerwanie tych poszukiwań. Prócz tego p. Stołyhwo z p. S. Krukowskim odbył wycieczki archeologiczne do Złotego Potoku, Ostreżnika, Mirowa i do Okiennika w Dupicach (pow. olkuski).

30) p. M. Świecimska gromadziła materiały do pracy p. t. „Charakterystyka antropologiczna okolicy nosowej u ludności ziem polskich”.

31) p. R. Tyłplówna opracowywała rzecz p. t. „Badania antropologiczne nad kością ramieniową ludności ziem polskich”.

32) p. R. Tyłplówna gromadziła materiał w domu sierot przy ul. Krochmalnej w Warszawie do pracy p. t. „Badania antropologiczne nad przyrostem ciała i proporcjami dzieci żydowskich”.

* * *

Podobnie jak i w roku ubiegłym w Pracowni Antropologicznej zogniskowaną była działalność byłej Komisji Antropologicznej T. N. W., a mianowicie odbyło 15 posiedzeń konferencyjnych w gronie współpracowników Pracowni Antropologicznej, na których rozpatrzono i przedyskutowano rozprawy i referaty następujące:

1) p. J. S. Czarnowski. — Jaskinie w skałach Ogródka na lewym brzegu Prądnika pod Ojcowem. (28/IV 1914 r.).

2) Prof. Dr. Fabio Frassetto. — Pochodzenie i rozwój kości czaszki u człowieka i u ssaków wogóle. (2/VI 1914 r.).

3) p. R. Jakimowicz. — Materiał osteologiczny z cmentarzyska w Niewiadomej na Podlasiu. (28/IV 1914 r.).

4) p. W. Jezierski. — Demonstracya ułożonej przez siebie mapy etnograficznej ziem polskich. (8/IV 1914 r.).

5) p. L. Kozłowski. — Paleolit europejski ze szczególnem uwzględnieniem paleolitu polskiego. (6/I 1914 r.).

6) p. S. Krukowski. — O rozkopywaniu małych kurhanów. (28/IV 1914 r.).

7) p. S. Krukowski. — Tymczasowe przedstawienie stanu rzeczy o filogenezie mikrolitu polskiego i o jego stanowisku w okresie neolitycznym. (12/V 1914 r.).

8) p. S. Krukowski. — Tymczasowe sprawozdanie z przebiegu rozpoczętych badań jaskiń w Żłotym Potoku. (13/VI 1914 r.).

9) p. S. Krukowski. — Badania jaskiń pasma krakowsko-wieluńskiego w r. 1914. (6/X 1914 r.).

10) S. Lenczewicz. — Dalsze studia antropologiczne w powiecie opoczyńskim. (8/IV 1914 r.).

11) p. S. Lencewicz. — Ludność gór Kieleckich pod względem antropologicznym. (18/II 1914 r.).

12) p.p. M. Lipcówna i R. Tylplówna. — W sprawie badań antropologicznych nad osobnikami żywymi. (3/II 1914 r.).

13) Dr. S. Poniąkowski. — O metodzie antropologii. (7/XII 1914 r.).

14) Dr. St. Sterling. — Wpływ gruczołów o wydzielaniu wewnętrznym na rozwój układu kostnego oraz na wtórne cechy płciowe. (27/II 1914 r.).

15) p. K. Stołyhwo. — W sprawie narodowości Dr. J. Majera pierwszego profesora antropologii na Uniwersytecie Krakowskim. (13/III 1914 r.).

16) p. K. Stołyhwo. — Demonstracya nowego schematu do badań antropologicznych nad osobnikami żywymi. (28/III 1914 r.).

17) p. K. Stołyhwo. — Sprawozdanie z wycieczki antropologiczno-archeologicznej do Ordynacyi hr. Potockich na Wołyniu. (12/V 1914 r.).

18) p. K. Stołyhwo. — W sprawie schematu do badań antropologicznych nad osobnikami żywymi. (1/VII 1914 r.).

19) p. K. Stołyhwo. — W sprawie przeżytków w schematach do badań antropologiczno-morfologicznych. (7/XII 1914 r.).

20) p. K. Stołyhwo. — W sprawie układu naturalnego antropologii oraz stosunku jej do innych dziedzin wiedzy. (15/XII 1914 r.).

* * *

Zbiory Pracowni Antropologicznej w okresie sprawozdawczym zostały powiększone darami otrzymanymi od p.p.: Ks. J. Anusza, J. Bydłowskiego, D-ra W. Gądzikiewicza, S. Krukowskiego, J. Markowskiej, D-ra S. Poniątkowskiego, Ks. B. Rosińskiego, L. Sawickiego, O. Sosnowskiego, D-ra St. Sterlinga, J. Stołyhwy, K. Stołyhwy, S. J. Thugutta, R. Tylplówny, p. Waniorskiego i p. Zaykowskiego oraz od Ordynacyi hr. Potockich na Wołyniu, „United States National Museum” w Waszyngtonie i Wypożyczalni Okazów Przyrodniczych w Warszawie.

Wartość darów powyższych wynosi . . . 480 rb. 32 k.
Budżet Pracowni Antropologicznej w r. 1914
wynosił . . . . . 4000 rb.
(W tem zapomoga osobista uzyskana przez
K a z i m i e r z a S t o ł y h w ę . . . 3330 rb.
i dopłata z funduszów T. N. W. . . . 670 rb.)

Prócz tego Pracownia Antropologiczna uzyskała w r. 1914
tytułem ofiar:

od p. Jana Berenta	10 rb.
„ Dr. Leopolda Brenneisena	10 „
„ p. Jakuba Glassa	10 „
„ „ Alicyi Hasfortowej	50 „
„ Dr. Zygmunta Kramszyka	6 „
„ „ Ignacego Muchy	6 „
„ „ Antoniego Natansona.	10 „
„ p. Józefa Natansona	25 „
„ „ Wandalina Szukiewicza	3 „
Razem	130 rb.

Przeto w roku 1914-ym Pracownia Antropologi-
czna rozporządzała gotówką w sumie . 4130 rb.

Z sumy tej wydatkowano w ciągu roku 1914:

Na powiększenie księgozbioru	339 rb. 89 k.
„ „ inwentarza, instrumen- tów i sprzętów	757 „ 53 „
„ prowadzenie pracowni	377 „ 19 „
„ pensye, telefon, asekurację	2,568 „ 04 „
Razem	4,042 rb 65 k.

Pozostało więc gotówki z r. 1914-go . 87 rb. 35 k.

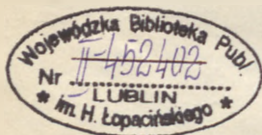
Ponieważ jednak pozostał jednocześnie nieuregulowany
z powodu wojny rachunek księgarni Gambera w Paryżu na su-
mę 310 fr. 80 c., przeto widzimy, że pozostałość gotówki nie wy-
starczyłaby na uregulowanie całości rachunku powyższego.

O g ó l n y m a j ą t e k Pracowni Antropologicznej według
inwentarza wynosi z końcem roku 1914 r.:

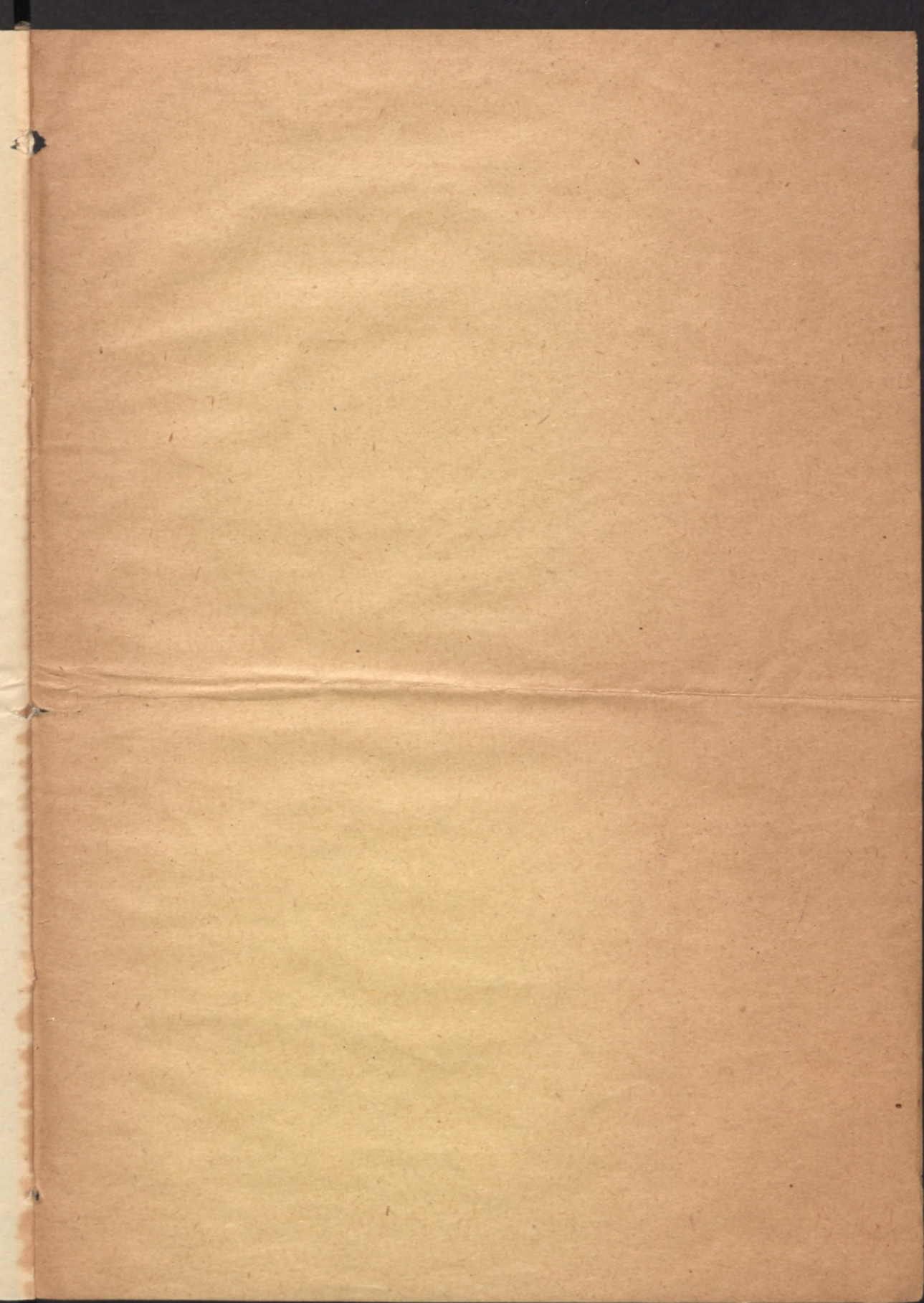
W księgozbiorze (1826 dzieł, tomów 1913) .	3638 rb. 98 k.
W zbiorach naukowych	1333 „ 21 „
W instrumentach	1450 „ 54 „
W sprzętach	2048 „ 03 „
Razem .	8470 rb. 75 k.

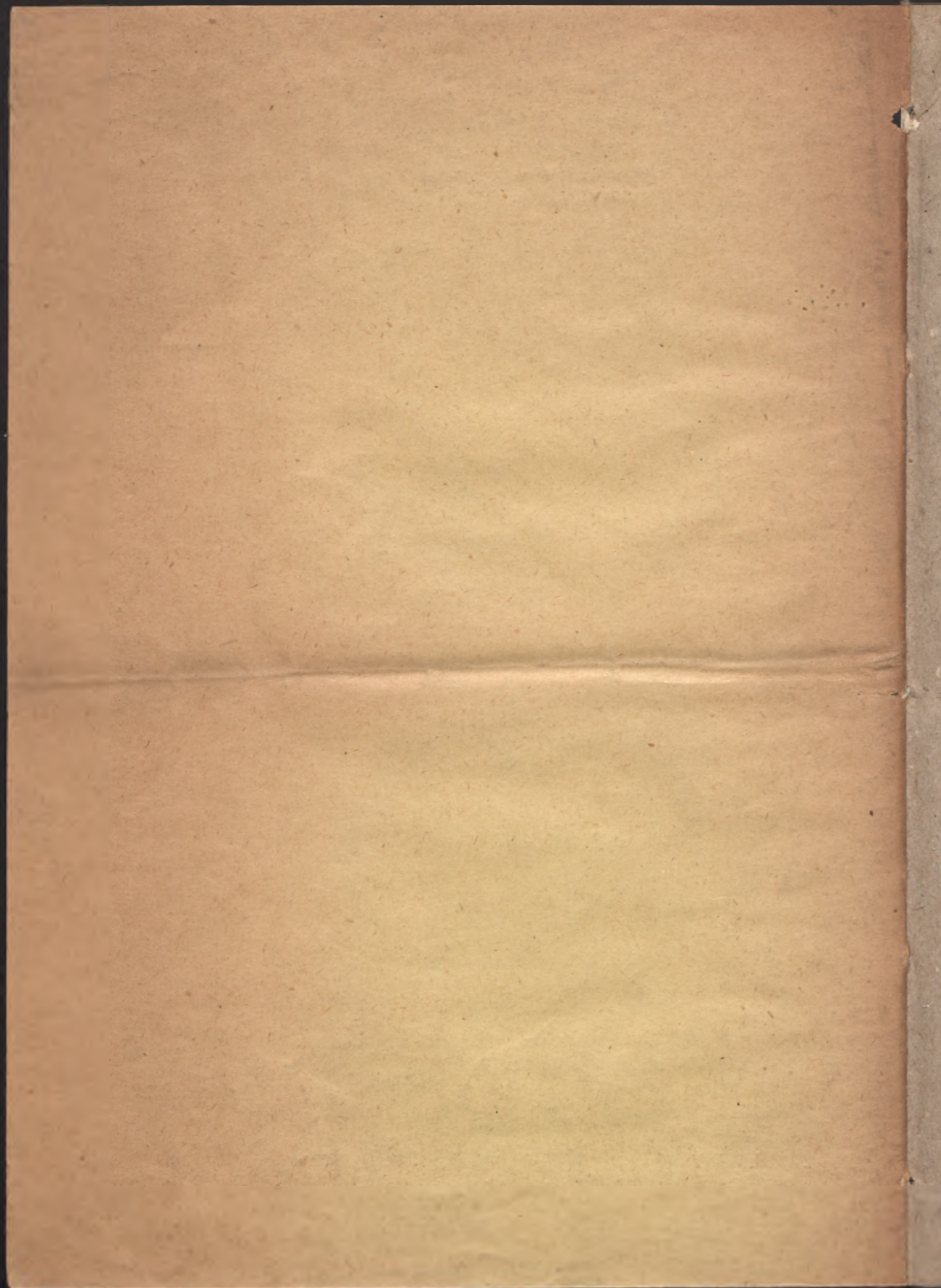
W okresie sprawozdawczym majątek Pracowni wrósł o 1577 rb. 65 k.

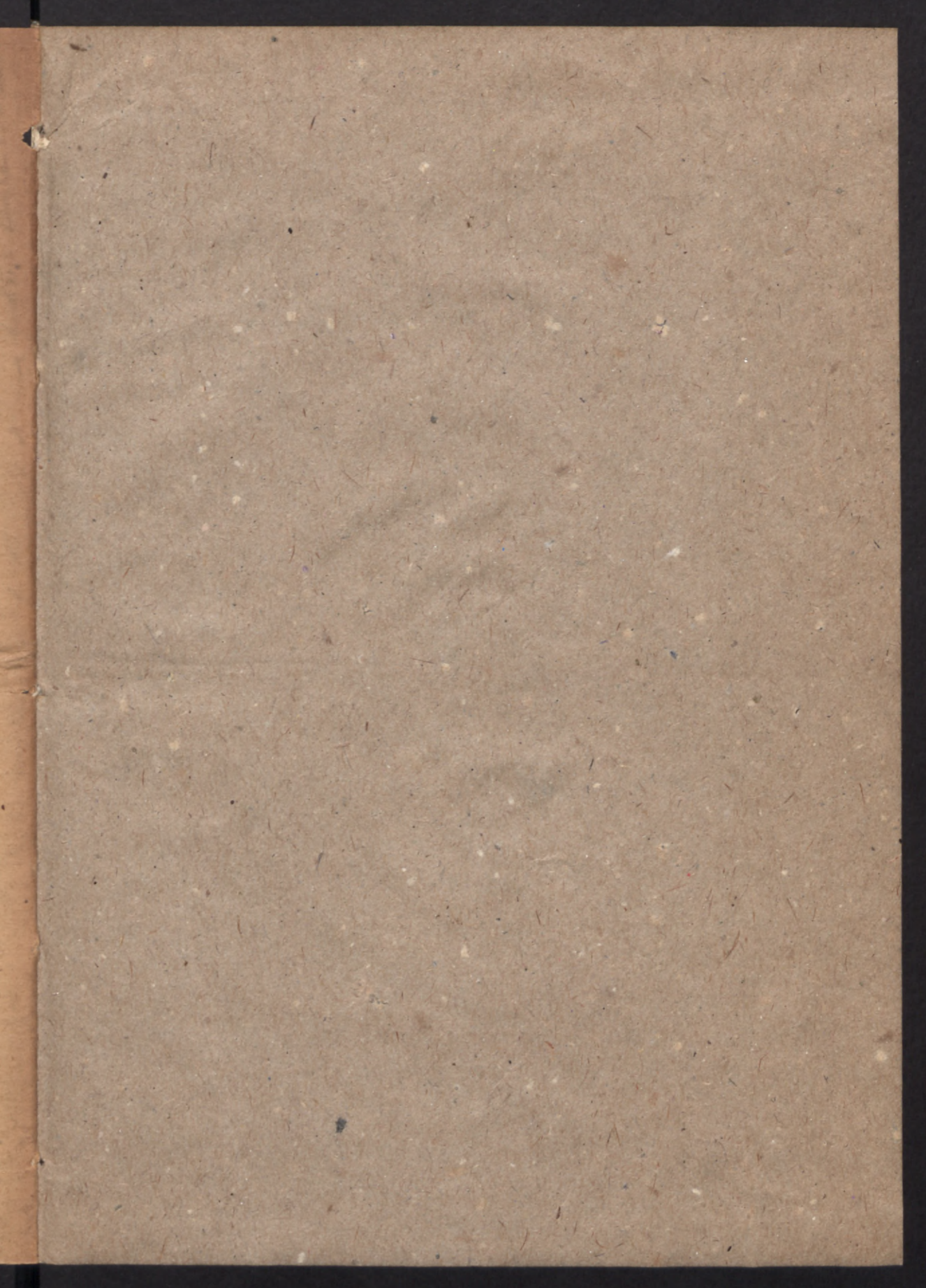
Prócz tego pracownia Antropologiczna posiada depozytów na sumę 507 rb. 20 k.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. H. Łopacińskiego w Lublinie

5877 c

1914

4000007739